

Mottagare
Regionstyrelsen

Hemställan från Gotlandsmusikens styrelse - Äskande om permanent ramförstärkning

Förslag till beslut

- Äskandet avslås och fördelning av medel till Gotlandsmusiken hanteras inom ärende RS 2025/50, Fördelning av medel till regionala kulturinstitutioner inom Kultursamverkansmodellen 2025.

Sammanfattning

Gotlandsmusiken har inkommit med ett äskande om permanent ramförstärkning med 4 miljoner kronor från budgetåret 2026 och ytterligare 2 miljoner kronor från budgetåret 2027. Anledning är att de statliga bidragen inte har indexreglerats tillräckligt för att möta löne- och prisökningar.

Kultursamverkansmodellen finansieras gemensamt av stat och region. Under ett flertal år har uppräkningsen från staten varit låg vilket innebär utmaningar för samtliga institutioner inom kultursamverkansmodellen. På Gotland blir det extra kännbart, på grund av en hög andel statlig finansiering.

Samtidigt har den regionala uppräkningsen för medlen inom kultursamverkansmodellen ökat från 2 % till föreslagen uppräkning 4 % 2025. Region Gotlands ekonomi är just nu ansträngd och ett effektiviseringskrav på 1 % årligen för åren 2025, 2026 och 2027 är beslutat. Det ekonomiska läget innebär utmaningar för alla verksamheter.

I ett regionalt perspektiv är finansieringen till institutionerna inom kultursamverkansmodellen hög jämfört med övrig stödgivning. Behov av höjd finansiering ses framför allt inom områden med svag struktur, stöd till de fria aktörerna, utveckling av verksamhetsanpassade lokaler och breddat deltagande, framför allt mot ungdomar. Musikområdet har högst finansiering av alla kulturområden på Gotland och är starkt även i övriga strukturella avseenden.

Med bakgrund av den samlade bedömningen föreslår regionstyrelseförvaltningen att äskandet ska avslås och att fördelning av medel till Gotlandsmusiken hanteras inom RS 2025/50, Fördelning av medel till regionala kulturinstitutioner inom Kultursamverkansmodellen 2025.

Ärendebeskrivning

Gotlandsmusiken har inkommit med ett äskande om permanent ramförstärkning med 4 miljoner kronor från budgetåret 2026 och ytterligare 2 miljoner kronor från budgetåret 2027. Anledning är att de statliga bidragen har skrivits upp i blygsam omfattning sedan modellens införande. Samtidigt har löne- och kostnadsnivåer ökat i högre omfattning.

Kultursamverkansmodellen finansieras gemensamt av stat och region. Under ett flertal år har uppräkningsen från staten varit låg till alla regioner vilket över tid urholkat institutionernas ekonomi. På Gotland blir det extra kännbart, eftersom andelen statlig finansiering till kultursamverkansmodellen är mycket högre än i andra regioner. År 2024 uppgick den statliga finansieringen till 54 % på Gotland jämfört med 31-33 % i övriga regioner. Trots årliga regionala indexuppräkningsar om 2-4 % innebär detta en utmaning för samtliga kulturinstitutioner på Gotland.

Syftet med kultursamverkansmodellen är att skapa en stabil grund för regional kultur, för att främja ett jämlikt kulturutbud för alla Sveriges invånare. Den regionala fördelningen har därför historiskt skett utan större förändringar, som en del i att skapa långsiktighet för de regionala kulturinstitutionerna.

Region Gotland fördelar en mycket stor del av befintliga medel för kultur till aktörerna inom kultursamverkansmodellen. I arbetet med bidragsöversyn på kulturområdet (RS 2022/1473), noterades i kartläggningen att det främst finns behov av ökad regional finansiering till de fria aktörerna – kulturskapare och organisationer utanför kultursamverkansmodellen – för att nå målen om långsiktig hållbarhet, attraktionskraft och platsutveckling.

Regional uppräkning av medlen till kultursamverkansmodellens institutioner har skett med ca 2 % årligen. För 2024 gavs regional uppräkning med 3 % och 2025 föreslås uppräkning med 4 %. I övrig stödgivning till kulturområdet har uppräkning inte skett alls utom för verksamhetsstöd.

Musikområdet är det kulturområde som tilldelas mest medel på Gotland. I fördelningen för kultursamverkansmodellen 2024 fördelades 31 % av medlen till musikområdet.

Tabell: Områdesfördelning inom kultursamverkansmodellen 2024

Områdesfördelning KSM 2024	kr	Andel
Dans	912 863	2 %
Film	3 395 463	6 %
Konst och form	4 066 396	8 %
Kulturarv	14 803 863	28 %
Litteratur och biblioteksverksamhet	2 746 363	5 %
Musik	16 310 963	31 %
Slöjd	1 318 029	2 %
Teater	9 653 063	18 %
SUMMA	53 207 000	100 %

Behovet av ökad kompletterande finansiering har länge diskuterats nationellt och är idag ett viktigt fokusområde för samtliga kulturinstitutioner. Flera institutioner har utmaningar med att ha stora fasta kostnader såsom för personal och lokaler och behov av att öka självfinansieringsgraden. I uppföljningen av kultursamverkansmodellen 2023 ses att de producerande verksamheterna, vars fokus är publik verksamhet till skillnad från främjande verksamheter, uppvisar stora skillnader i självfinansiering. Gotlands museum har mer än hälften externa intäkter (57 %), medan Gotlandsmusiken har 13 %.

Tabell: Självfinansieringsgrad producerande verksamheter.

Producerande verksamheter	Totala intäkter, mnkr	Varav KSM, mnkr	Självfinansiering, av total	Kommentar
Gotlands Museum	38,9	16,7	57 %	1 krona KSM växer till 2,33 kr.
Länsteatern	12,7	9,1	29 %	1 krona KSM växer till 1,40 kr.
Gotlandsmusiken	17,7	15,4	13 %	1 krona KSM växer till 1,15 kr.

Som självfinansiering räknas alla intäkter utanför offentliga stöd, exempelvis biljettintäkter, uppdrag, medlemsavgifter, sponsring, projekt, donationer och olika typer av gräsrotsfinansiering såsom crowd funding. Behovet av kompletterande finansiering är nationellt på grund av vikande statligt stöd under många år och på årets kulturpolitiska arena Folk och Kultur drog seminarier på ämnet fulla hus.

Kultur- och fritidsavdelningen prövar under 2025 ett nytt arbetssätt kring projektutveckling, för att skapa bättre förutsättningar för hela Gotlands kulturliv i arbetet med projektfinansiering. Inom ramen för detta kan förvaltningen stötta Gotlandsmusiken i processen med projektansökningar.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen ser en ekonomisk utmaning för samtliga institutioner inom kultursamverkansmodellen, till följd av de beslut staten tagit kring neddragning av medlen till modellen. Samtidigt har Region Gotland en ekonomisk utmaning och därutöver ett effektiviseringskrav på 1 % årligen för åren 2025, 2026 och 2027. Hur effektiviseringskravet kommer att fördelas är inte beslutat, men det ekonomiska läget innebär utmaningar för alla verksamheter. Regionstyrelseförvaltningen gör därför bedömningen att Region Gotland inte har möjlighet att täcka brister i den statliga finansieringen.

Kartläggningen inom bidragsöversynen samt löpande uppföljning av stödgivningen och kultursamverkansmodellen visar att musikområdet har högst finansiering av alla kulturområden. Musikområdet på Gotland är också starkt även i övriga strukturella avseenden med många aktörer, god geografisk spridning, många arrangemang och många deltagare.

Behov av höjd finansiering ses framför allt inom områden med svag struktur, stöd till de fria aktörerna, utveckling av verksamhetsanpassade lokaler och breddat deltagande, framför allt mot ungdomar.

Med bakgrund av detta föreslår regionstyrelseförvaltningen att äskandet ska avslås och att fördelning av medel till Gotlandsmusiken hanteras inom RS 2025/50, Fördelning av medel till regionala kulturinstitutioner inom Kultursamverkansmodellen 2025.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse. Bidragsöversyn kultur och fritid 2022-10-25, RS 2022/1473

Projektrapport. Stödgivning inom kulturområdet 2022-11-08, RS 2022/1473

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-02-07

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Angelica Andersson Fihn
Avdelningschef kultur och fritid

Skickas till

Gotlandsmusiken